4714

REFERENTIE No.: 113063

INFORMATIEKOPIE:
z
dbi,-/pl
dio,-/pz
doa/op
mp
wnd mp
dvb

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

AFDELING VERBINDINGEN
's-GRAVENHAGE, LANGE HOUTSTRAAT 28
TEL. Nos: 180309; 184000-284

ONTVANGEN CODEBERICHT

Kopie No.

Dir./Afd.:
Visie:
Ag. No:
Dossier:

DATUM VAN ONTVANGST: 2 juli 1956
BESTEMD VOOR: min. v. b.z.
DATUM VAN AFZENDING: 2 juli 1956

AFKOMSTIG VAN: djakarta

PARAAF/OPM:

zeer geheim

alleen voor buitenlandse zaken stp
bij teleks tweehonderdzes duizend tweehonderd tweeenvijftig seinde ik u de tekst van de verklaring van de woordvoerder van luar negeri waarin suwito in drie punten de resultaten van de presidentiele reis opsomde stp er is m i geen reden in te gaan op de inhoud van deze drie punten daar deze geen nieuws bevat tenzij de interpretatie van indonesie s zz gg onafhankelijkheidspolitiek op gezag van de indonesische woordvoerder als zodanig zou worden aangemerkt stp de resultaten van sukarno s reis die volgens suwito beter begrip hebben gewekt voor indonesie s claim op nederlands nieuw guinea wordt ten voorbeeld gesteld aan nederland waarbij dankbaar gebruik wordt gemaakt voor binnen en b u i t e n l a n d s e consumptie van uitlatingen van nederlandse kamerleden en de oproep van de synode van de ned hervormde kerk als aanwijzingen voor een veronderstelde wijziging in de politieke opvattingen in nederland ten opzichte van het nieuw guinea vraagstuk stp zo er al van een dergelijke wijziging in bredere kring in nederland sprake zou zijn dan wordt gemakshalve voorbijgegaan dat er een wijde kloof bestaat tussen de gedachten van bepaalde groeperingen in nederland enerzijds en de als quo indonesische unquo aan te duiden eis van volledige overdracht van dit gebied stp het doel heiligt voor de indonesiers de middelen om nederland in het algemeen internationaal te trachten te isoleren en tevens onder druk te zetten stp bovendien wordt in het byzonder getracht om de wankelmoedigen onder de leden van de vv nn diets te maken dat de nederlandse nieuw guinea politiek geen nationale politiek is in tegenstelling tot in indonesie waar de vloedgolf van het quo edelste en niet te stuiten unquo nationalisme historisch en practisch van groter betekenis is dan de kernsplitsing en internationalisme c q internationale samenwerking stp
nav uw tweehonderd drie heb ik in gesprekken met verscheidene leidende figuren uit het bedrijfsleven -2-

1. Op een codeber. mag telegr. niet in open taal worden geantwoord.
2. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen
3. Afschriften van codeber. mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen worden vervaardigd.
4. Over de inhoud van een codebericht mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken.

1027 8241b - '56 - 1

Kenmerk: Hagenaar 485; Hagenaar 206 437.
©BuZa, archief BZ, ingekomen codetel. Djakarta 1956
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/NederlandsIndonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/20189

4. Over de inhoud van een codebericht mag niet met vere... naar dat bericht per telefoon worden gesproken.
3. Afschriften van codeber. mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen worden vervaardigd.
2. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

Ref. No: 13063

Rubricering: zeer geheim

getracht te weten te komen of van indonesische zijde
getracht wordt hier te lande invloed op hen uit te
oefenen inzake de nieuw guinea kwestie om daarmee
een wig te drijven tussen het nederlandse regerings
standpunt en het z g bedrijfsleven in indonesie teneinde
druk op de nederlandse regering uit te oefenen om
haar nieuw guinea politiek te wijzigen stp het resultaat
van deze sondering is negatief in dier voege dat wellicht
op een enkele uitzondering na in het contact met
indonesiers quo west irian unquo van die zijde niet als
element wordt geintroduceerd stp men zou kunnen veronder
stellen dat de indonesische contacten als vanzelfsprekend
aannemen dat het nederlandse bedrijfsleven althier uit
zakelijke overwegingen het indonesische standpunt
deelt cma doch waarschijnlijker lijkt cma dat men
aanneemt cma dat de nederlanders hier te lande geen
invloed hebben in nederland waar tenslotte de politiek
wordt gemaakt zodat activiteit in nederland meer
rendement zal kunnen opleveren dan activiteit
hier te lande stp het waarschijnlijkst lijkt echter
de gedachtengang dat buiten een beperkte groep indonesische
politici in wezen geen belangstelling bestaat voor
quo west irian unquo zeker niet bij die verantwoordelijke
groep van quo zakelijke unquo indonesiers die inzien
dat hun land geconfronteerd wordt met toenemende ernstige
problemen van consolidatie en opbouw die de volledige
aandacht vragen en waarbij het nederlandse apparaat
voorshands en voor langere tijd onontbeerlijk is daar
het niet binnenlands noch door het buitenland
op korte termijn is te vervangen stp de invloed van
deze groep is dunkt mij onder de huidige omstandigheden
niet groot omdat ook het indonesisch nieuw guinea beleid
zo sterk een persoonlijk presidentieel karakter draagt
stp dat quo west irian unquo in het indonesische volk
als zodanig wezenlijk levend is wordt buiten de pers
en redevoeringen zelden of nooit van indonesische zijde
geponeerd of aangenomen stp in enkele gesprekken waarin
nederlanders zelf het onderwerp aansneden kwam van
indonesische zijde wel eens een responsie waarin
bezorgdheid voor de eventuele nieuwe verantwoordelijkheid
zich mengt met hoop cma dat deze verantwoordelijkheid
niet al te spoedig zou worden opgelegd stp daarmede
is naar het voorkomt het vraagstuk gelimiteerd binnen
nauwe doch vage grenzen n l het indonesische nationale
prestige vereenzelvigd in de persoon van de president
als volksheld en volksleider cma daar de zon al
enige malen op een januari is opgegaan zonder dat dit
gebied aan het indonesische grondgebied is toegevoegd
stp het aantal beroepspolitici dat sukarno in deze
politiek al ware het alleen uit sentimentsoverwegingen
steunt cma zou ik niet willen onderschatten stp -3-

1028 8241b - '56 - 1

1. Op een codeber. mag telegr. niet in open taal worden geantwoord.
2. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen
3. Afschriften van codeber. mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen worden vervaardigd.
4. Over de inhoud van een codebericht mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken.

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG

Ref. No: 13063

Rubricering: zeer geheim

aan nederlandse zijde in indonesie valt het bestaan van twee vaag omlijnde groepen waar te nemen waarvan de ene wijziging van de nederlandse nieuwguinea politiek in enigerlei vorm voorstaat terwijl de andere een tegengestelde mening is toegedaan stp het is niet eenvoudig zo niet onmogelijk een indeling van deze twee groepen te geven stp van belang voor de bepaling van het standpunt schijnt te zijn de vraag of men al dan niet e e n z i j d i g in grote mate zijn werkzaamheid heeft geconcentreerd op of in indonesie stp een poging tot analysering ondernemende zou ik willen stellen dat in de groep die voor een quo loslaten unquo is worden aangetroffen de leiders van de kleinere bedrijven cma kleinere industrieen cma die in hun beperktheid veronderstellen dat afstand van nieuw guinea voor hen een betere sfeer zal scheppen cma waarvan zij dash op korte termijn denkend undash verbetering van arbeidsmogelijkheden verwachten stp dezelfde mening wordt ook wel gevonden bij enkele grote lichamen die sterk afhankelijk zijn van indonesische goodwill stp
de grotere bedrijven al dan niet in sterke mate dash doch niet eenzijdig undash geconcentreerd op indonesie verwerpen in het algemeen afstand van nieuw guinea stp enerzijds acht men zich sterk genoeg door spreiding en diversiteit van belangen hk zoals in de landbouw met suiker cma rubber koffie e a eksport producten slhk zodat men niet bang is cma wetende dat de nederlandse kennis en efficiency in de voor indonesie vitale eksportbedrijven en cultures niet gemist kan worden cma terwijl men anderzijds nieuw guinea ziet als een bliksemafleider waarlangs hinderlijke aanvallen cma die anders meer direct op eigen posities van de bedrijven zouden worden gericht cma worden afgeleid stp evenals de formele betrekkingen tussen nederland en indonesie beschouwen zij de nieuw guinea kwestie als schokbreker voor de gevestigde economische belangen stp ritman s mening in de nieuwsgier hk teleks tweehonderdzes duizend zevenendertig slhk dat iedere nederlander in indonesie een oplossing van de nieuw guinea kwestie n u nog wenst is bepaald niet juist stp dat dit het min of meer algemeen gevoelen van het bedrijfsleven in het verleden was neem ik echter wel aan stp
de verklaring van suwito aan de vooravond van de terugkeer van de president doet wederom zien dat het indonesische irian beleid zich toespitst op het staatshoofd stp zij wijst nhv in de richting van een te verwachten versterkt irianoffensief stp na

-4-

ONTVANGEN CODEBERICHT

VERVOLG
-4-

Ref. No: 13063

Rubricering: zeer geheim

sukarno s terugkomst zal blijken op welke punten de aanval zal worden ingezet tenzij geduld geoefend wordt tot na sukarno s reis achter het ijzeren en bambu gordijn in de a s herfst waarmede zijn persoonlijk wereldoffensief dit jaar wordt afgerond stp

hagenaar vierhonderd vijfentachtig

1. Op een codeber. mag telegr. niet in open taal worden geantwoord.
2. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborge
3. Afschriften van codeber. mogen uitsluitend door de afd. Verbindingen worden vervaardigd.
4. Over de inhoud van een codebericht mag niet met verw. naar dat bericht per telefoon worden gesproken.

1028 8241b : 58 : 1

djakarta 25 juni 1956 -vds-

9ceter d v b

van de man.

ritman schrijft onder opschrift quote de synode maant unquote in nieuwsgier 25/6 als volgt quote:

de synode der ned hervormde kerk in nederland heeft in een ''oproep tot bezinning'' ocnieuw nieuw guinea aan de orde gesteld. de synode heeft daarmee een aantal protesten onketend wier felheid ka doen vermoeden hoe diep haar vertoog treft qui se.

onder de nederlanders in indonesie zal deze oproep warme instemming vinden. zij vragen zich reeds geruime tijd af, wat toch het nederlandse volk beweegt zich zo hartstochtelijk te weer te stellen voor een eiland in de pacific waarop zijn aanspraken op zijn best dubieus zijn, waar het een miljoen per dag in steekt zonder kans op baten , en ter wille waarvan het zich in de grootste perikelen heeft gestoken en een zich steeds uitbreidend konflikt met indonesie oriskeert.

wij hebben over het vraagstuk nieuw guinea uittentreure geschreven, te beginnen met 4 november 1949 toen wij de resultaten der r t c konferentie besprekende, de vrees uiten dat de uitzondering van nieuw guinea van de soevereiniteitsoverdracht een bron van ellend zou worden. wij hebben toen nauwelijks vermoed: van hoeveel ellende.

9 wij hebben onzerzijds de diskussie gestaakt toen meer en meer duidelijk werd dat argumemten niet baattem, en bovendien de atmosfeer geleidelijk aan zo ongunstig werd dat een oplossing door overleg zoals bepaald in het charter der soevereiniteitsoverdracht minder en minder uitzicht bood.

/elders in dit blad zijn nu echter een aantal persstemmen opgenomen uit nederlandse bladen die zich schamper of boos tot de synode richten in hun veroordeling van het beroep op het gezond verstand, dat zij tot het volk van nederland richt.

wie nu in die artikelen zoekt naar een egrumentatie, die het de moeite waard zou maken de diskussie te heropenen zal teleurgesteld zijn. hij stuit op een herhaling van allerlei verzekeringen die een onwezenlijke of wil men onwaarachtige indruk maken. dit treft ons het sterkst in het artikel in de nieuwe rotterdamse courant waarin men krachtens traditie en stijl anders dan de typische partijbladen die wij verder citeren een objektief beschouwn zou kunnen verwachten.

de n r c meent dat nieuw guinea een niet onbelangrijke positie in het westers blok inneemt in de defensie van het westers blok tegen het opdringenommunisme. gesteld nu dat dit zo is dan rijst de vraag : wanneer en waar heeft het westers blok recht streeks of zijdelings te kennen gegeven dat het nieuw guinea belangrijk acht voor de verdediging tegen het kommunisme en nederland met de taak belast deze positie voor zijn rekening te nemen? het kruimeltje defensie dat nederland in nieuw guinea onderhoudt kan moeilijk geacht te worden te voldoen aan de eisen van zulk een konceptie. waar zijn dan de strijdkrachten van het westers blok - met name dan van amerika, dat in dit deel van de wereld de grootste belangen heeft - die deze taak moeten vervullen? is er niet juist alle reden te geloven dat amerika slechts uit overwegingen gebaseerd op de europese strategie min of meer aarzelend en zeker niet van ganser harte er

---2---

zich van onthoud indonesie's aanspraken te steunen.
het argument van de heilige roeping tegenover de papoeas en het vreselijk lot dat hen zou wachten onder indonesisch bewind is niet alleen spookachtig maar maakt, naar wij hopen , ook in nederland geen indruk meer. een zodanig uniek voorbeeld van internationale onzelfzuchtigheid, zonder voorbeeld in de geschiedenis, zou om geloofwaardig te kunnen zijn een andere dan de twijfelachtige achtergrond moeten hebben en een andere ontwikkeling moeten vertonen.
deze achtergrond en die ontwikkelingen liggen nog ten dele in het duister. zij zijn uitermate komplex. sedert bovendien het sentiment in nederland zich meester heeft gemaakt van dit vraagstuk wordt het moeilijker dan ooit, deze te ontrafelen en op de werkelijk merite te beoordelen. maar het is toch bepaald onjuist dat men destijds in nederland zei: kom, voor de papoeas moeten wij nu toch iets doen al kost het ons ook miljoenen die wij nooit zullen terugzien.
wanneer een nederlandse krant thans zou schrijven: de wijze waarop indonesie ons thans behandelt is voor ons aanleiding om afgezien van alles niet meer te onderhandelen over welk vraagstuk ook - wel, dan zouden wij geen erg verstandig standpunt vinden , maar wij zouden in die verklaring althans de oprechtheid kunnen waarderen. want naar wij geloven komt zij dichter bij de waarheid dan alle verzekeringen over nederlands plichten jegens de wereld, het westers blok en de papoeas bijelkaar. maar meer acceptabel wordt dit standpunt daardoor niet.
wij zitten in een vicieuze cirkel die, misschien thans nog in den haag zou kunnen worden doorstroken. maar dan zou er heel wat moeten veranderen. uit de krantenartikelen die wij citeren krijgt men niet de indruk dat er althans in de politiek veel aan het veranderen is. daarom temeer kan men een moedelge verklaring als die van de synode waarderen. in indonesie doet men dat, in alle lagen van de nederlandse groep stellig
unquote

hagenaar
206 037
=======